

Κορνήλιος Σελαμσής: «Λεόντιος καὶ Λένα»,
«ὄπερα» (;) κατὰ Γκέοργκ Μπύχνερ (1813-1837)...

Α'

36α/2016.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΕΠΕΙΔΗ ΘΕΩΡΩ ΜΟΝΑΔΙΚΗ στα 58 χρόνια ὅπου ἀσκῶ τὸ λειτούργημα τοῦ μουσικοκριτικοῦ, τὴν ἐμπειρία τῆς παρακολουθήσεως τοῦ πονήματος πὺ ἀναφέρεται στὸν τίτλο, θεώρησα ἀπαραίτητη τὴ διασταύρωσή του μὲ κάποιο ἄλλο προϊόν συλλειτουργίας τῶν ἐγκεφαλικῶν νευρῶνων ἐκείνου πὺ τὸ ὑπέγραφε. Ἐκλεκτὸς συνάδελφος, τὸν ὁποῖον εὐχαριστῶ θερμότατα, ἐπέστησε τὴν προσοχή μου σὲ ἐκτενέστατη (21 σελίδων!) συνέντευξη τοῦ ὡς ἄνω στὸν ιστότοπο www.lifo.gr, τῆς ὁποίας ὕστερα ἀπὸ πολὺ κόπο (λόγω τοῦ ἀδιασπάστου τῆς συνεχείας τῶν ἐρωταποκρίσεων) ἐπέλεξα καὶ θέτω, δίχως τὸ παραμικρὸ πρὸς ὥρας σχόλιο, στὴν κρίση τῶν ἀναγνωστῶν. Τὴ συνέντευξη ἔλαβε ἡ δημοσιογράφος κ. Ἀλεξάνδρα Κ* (sic: δὲν παραθέτει ὀλόκληρο τὸ ἐπώνυμό της), μὲ τὴν ἀξιοπρόσεκτην ἐπεξήγηση ὅτι «Παρατίθεται αὐτούσια καὶ χωρὶς καθόλου επεξεργασία, ἀπὸ πείσμα στα λεγόμενα του συνθέτη». Παραθέτω καὶ ἐγὼ τὴν ἐπιλογή τῶν χαρακτηριστικότερων ἀποσπασμάτων της, ὄχι μόνο διατηρώντας, αὐτονόητα, τὸ μονοτονικὸ τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ καὶ ζητώντας ταπεινότητα συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀναγνῶστες μου γιὰ ἓνα λεξιλόγιο πὺ, ὅπως γνωρίζουν, οὐδόλως μὲ χαρακτηρίζει. Ἀφοῦ ἐξαγάγουν μόνοι τὰ ὅποια τοὺς συμπεράσματα, μποροῦν νὰ περάσουν στὸ Β' μέρος, τὴ διατύπωση τῆς προσωπικῆς μου ἀντιδράσεως στὸ πόνημα τοῦ τίτλου. Γιὰ πληρέστερη διαφοροποίησή μου ἀπὸ τὸ κείμενο Σελαμσῆ, τὸ παραθέτω σὲ ἄλλη γραμματοσειρά, ἀπὸ τὴ Delos Isle, πὺ συνηθίζω, τὴν ἐλληνικὴ DSD Didot.

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Ματαιόδοξα σχεδόν, θέλω το ωραίο σε όλα τα πράγματα. Λένε «ωραίο είναι αυτό που είναι στην ώρα του». Αρχίδια! Εγώ θέλω και την ομορφιά και την ωραιότητα. (...) Εγώ αυτήν τη στιγμή δεν κάνω το καλύτερο που μπορώ, κάνω αυτό που θέλω να κάνω. (...)

(Μιλᾶ, ὑποθέτουμε. γιὰ τὸ πῶς λειτουργεῖ ὡς συνθέτης): Πρέπει να το παίρνεις και να το σκοτώνεις. Το διαλύεις, το ξαναράβεις και παίρνεις απ' αυτό ένα άλλο αυτόματο, ένα άλλο *perpetuum mobile* ας πούμε, ένα καινούργιο ἔμβιο ον. Αυτό, όμως, περιέχει μέσα του οπωσδήποτε έναν φόνο, κάτι τρομακτικά αιματηρό. Έτσι είναι και οι κατόψεις, ένας τρόπος δολοφονίας του κειμένου. Ένας τρόπος να παγώσω τις βασικές διαδικασίες, τις βασικές αισθήσεις και χειρονομίες αυτού του πράγματος που θέλω να κάνω, με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορώ να ελιχθώ. Γιατί ἄμα πάω τυφλά – αυτά που λένε «έχω ἔμπνευση» και «ξεπηδάνε οι μελωδίες από μέσα μου»...(...)

Εγώ, ας πούμε, δεν μπορώ να διαβάσω θεατρικά έργα, δεν καταλαβαίνω τίποτα, μου είναι τρομερά πληκτικό να λέει κάποιος «Ἡρθες; - Ναι. -Και πού είναι τα παιδιά;». Πλήττω ἀφόρητα. Εκτός κι αν είναι ένα ἔργο ὅπως το «Λεόντιος και Λένα», όπου κάποιος αρχίζει να μονολογεί για τις μέλισσες οι οποίες μισοκοιμούνται πάνω στα λουλούδια, και το φως του ἡλίου που τεμπελιάζει επάνω στο χῶμα. Εκεί, ναι, κάποιος λέει κάτι που μ' ενδιαφέρει. Θα το ἴλεγα κι εγώ, διάολε ¹. Το καταλαβαίνω καλύτερα ως ένα αντικείμενο της πραγματικής ζωῆς ἀπὸ το «ἔχεις φάει;». Χέστηκα αν ἔχεις φάει, ἄμα πεινάς, φάε, δεν μ' ενδιαφέρει, δεν είναι η ζωή την οποία ζω, δεν είναι η δικιά μου εσωτερική ζωή το αν ἔχεις φάει ἢ αν μ' αγαπάς. (...)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Ἄρα, εἰστε υπέρ του καλλωπισμοῦ της καθημερινότητας;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Ὁχι. Εἶμαι υπέρ της πραγματικῆς καθημερινότητας, η οποία είναι πέρα ἀπ' τα ἔνστικτα. Τα ἔνστικτα τα ἔχουμε για να ζούμε, να γαμιόμαστε, να τρώμε, να κοιμόμαστε, ὅλα αυτά είναι πάρα πολύ ωραία και απλά (...) Εγώ αυτό που παλεύω να κάνω ὅλη μου τη ζωή είναι να παράγω τα πράγματα που αγαπῶ κι ονειρεύομαι. Διότι δεν τα βρίσκω πουθενά ἐκεῖ ἔξω. Κι ὅσο δεν τα βρίσκω, προσπαθῶ να τα

---

¹ Ὅντως ἀπὸ τίς 11 ἐν ὄλῳ σκηναίς τῶν 3 πράξεων τοῦ ἔργου, οἱ 8 ἐκτυλίσσονται στὸ ὑπαιθρο, ἐνῶ γίνεται πολὺς λόγους γιὰ φύση, κήπους, λουλούδια, κ.λπ. Ὅπως συνάγεται ἀπὸ κάποιο ἄλλο σημεῖο τῆς συνεντεύξεως, ὅλα αὐτὰ θύμισαν στὸ Σελαμσῆ κάποιο κήπο τῶν παιδικῶν του χρόνων στὸ Εὐλόκαστρο...

φτιάχνω εγώ. Φτιάχνω κάποια αντικείμενα που μου είναι αδύνατον να υπάρξω χωρίς αυτά. Πρέπει να υπάρξουν, γιατί μου είναι απαραίτητα. Είναι μηχανές που έχω εγώ μες στο κεφάλι μου. Τώρα, είναι καλές; Κακές; Ακαδημαϊκές; Δεν ξέρω. (...)

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: (Απαντᾷ σὲ ἐρώτηση γιατί δὲν κατασκευάζει τὴν τέλεια ἀπομίμηση ἀριστουργήματος) Από μηδενισμό μάλλον. Αν δεν μας θέλετε επειδὴ θέλουμε κοινό, αντέστε και στον διάλογο. Δεν θεωρώ ότι η τέχνη ἢ ἓνα ἔργο δεν απευθύνεται σε κανέναν. Θεωρώ ότι ἀπ' τὴ στιγμὴ που το δημοσιεύεις, απευθύνεται. Το παράγεις για να το δείξεις. Η ἐρώτηση που για μένα τίθεται στην πραγματικότητα είναι: αὐτὸ που δείχνετε, γιατί το δείχνετε; (Σ.Σ. Μπράβο, γι' αὐτὸ ἀποροῦμε καὶ μεῖς!)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Η ομορφιά σὰς βαράει κατακέφαλα ἀπὸ μὴν της –στο ντους, ξέρω γω– ἢ τὴν κατασκευάζετε;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Αὐτὴ εἶναι μια βαριά τεχνικὴ ἐρώτηση. Φυσικὰ και μου ἴρχονται μελωδίες, ἀλλὰ δεν τις παίρνω ποτέ στα σοβαρά. Το ασυνείδητό μας εἶναι μια τεράστια στέρνα, περιέχει ἀχανές υλικό. Τις στιγμές που αφαιρούμαστε ο εαυτὸς μας θέλει να μας τὴ σκάσει κι ἀρχίζει ν' ἀραδιάζει τις βλακείες του. Ο εαυτὸς μας εἶναι ο καλύτερος γελωτοποιὸς του εαυτοῦ μας. Μας ἀποκαλύπτει μια ἀχανὴ ποσότητα ἀντικειμένων τα οποία οὔτε ξέραμε ὅτι περιέχουμε, οὔτε πὼς λειτουργοῦν. Μας δίνει ἓνα στοιχείο για να προχωρήσουμε. Γιατί, ἀν δεν προχωρήσουμε, δεν μπορεῖ να τραφεῖ κι αὐτὸς. Εἶναι αὐτὸ το εγὼ που μας ἐξουσιάζει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Τι θα περάσει, πού;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Αὐτὸ που ἐφτιαξά, μέσα στον δέκτη. Πόσο διαβρωτικὸ θα εἶναι για τον δέκτη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Κι αὐτὸ δεν ἔχει να κάνει με τὴ συγκίνηση;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Για μένα, ὄχι. Φτιάχνεις ἐσὺ ἓνα πράγμα. Το τι μου κάνει ἐμένα αὐτὸ το πράγμα μπορεῖ να μὴν το καταλάβω και ποτέ. Σημασία για μένα ἔχει πόσο μακριὰ μπορὼ να πάω μ' αὐτὸ που ἐσὺ μου δίνεις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: «Μακριὰ»;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Πόσο πολὺ μπορεῖ να ἐπηρεάσει τὴν πνευματικὴ μου ζωὴ, να τὴν κάνει πλουσιότερη και ουσιαστικότερη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Αυτό που κάνετε εσείς, και όλοι πάνω-κάτω, δεν είναι ακριβώς αυτό το παρηγορητικό, αλλά στο πολύ επεξεργασμένο;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: (...) Δεν ξέρω, τρέμω στην ιδέα του τι είναι αυτό που κάνω. Κι επίσης, δείξε μου κάτι ανεπεξέργαστο. Λέει κάπου ο Λογγίνος ότι το υψηλό είναι καμιά φορά «μια τούφα άξεστο μαλλί». Δεν ξέρω, μπορεί κι αυτό που κάνω εγώ να μη χρειάζεται στ' αλήθεια τόσο χρόνο για να γίνει. Αλλά και με τον χρόνο της επώασης τι γίνεται;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Κύριε Σελαμσή, πόσες φορές την ημέρα ανησυχείτε μήπως γίνετε κατανοητός;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Ανησυχώ πολύ συχνά μήπως δεν γίνομαι καθόλου κατανοητός και την ίδια στιγμή έχω την αγωνία μήπως ένα πράγμα είναι τόσο διάφανο, που δεν χρειάζεται καμιά προσπάθεια για να μπει μέσα του.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Η μουσική σας εμπίπτει στη λεγόμενη σοβαρή μουσική;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Πού να ξέρω, μωρέ, πού εμπίπτει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Θα πω μια κακιά λέξη. Είναι μεταμοντέρνα;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Ιιιι! Θεός φυλάξοι. Ξέρω γω τι είναι, παιδάκι μου; Είναι το ραδιόφωνο του μυαλού μου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Δεν ξέρετε τι είναι;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Όχι.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Ούτε έχετε κάποια φιλοδοξία για το τι θα θέλατε να είναι;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Όχι, καμία. Έχω φοβερή ματαιοδοξία και θα ήθελα να με παίρνουν οι άνθρωποι στα σοβαρά για να μπορώ να συνεχίζω να κάνω αυτό που κάνω. (...) Όμως αυτήν τη στιγμή είχα ανάγκη να φτιάξω ο ίδιος ένα καινούργιο πράγμα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Η επιλογή αυτή έχει να κάνει με την προσωπική σας ευχαρίστηση ή με τη διαμόρφωση της μουσικής σας ταυτότητας;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Αυτό που εσύ λες ταυτότητα, εγώ το λέω πνευματική ζωή. Και για να φτάσω στην πνευματική ζωή που έχω στο κεφάλι μου, στην παρούσα φάση έπρεπε να ασχοληθώ με κάτι δικό μου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Ακούγεται κάπως δαπανηρή η πνευματική ζωή (σας).

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Είναι. Χάνεις μια ευκαιρία να ζήσεις λίγο καλύτερα. Δεν έχω απάντηση, υπάρχει πάντα η αμφιταλάντευση: «Έκανα τη σωστή επιλογή;».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Αν ο «Λεόντιος» πετύχει, θα έχετε κάνει τη σωστή επιλογή;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Όχι, πάλι δεν θα ξέρω. Και να 'ναι επιτυχία, «δεν είναι η ποίηση που προέχει», όπως λέει ο Έλιοτ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Αλλά τι προέχει; Μη μου πείτε τι λέει ο Έλιοτ. Για σας τι προέχει;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Αυτό που προέχει είναι να μπορείς να είσαι σε μια δεδομένη χρονική στιγμή ο ωτακουστής και ο ηδονοβλεψίας του κόσμου που πάλλεται ενώπιόν σου. Οι περισσότεροι άνθρωποι θέλουμε να είμαστε τυφλοί απέναντι σ' αυτό. Σου δίνεται η δυνατότητα να είσαι ο ηδονοβλεψίας και ο ωτακουστής αυτής της στιγμής. Το θέμα δεν είναι αν θα το κάνεις έργο τέχνης, το θέμα είναι να μπορέσεις εκείνη τη στιγμή να ακούσεις πίσω απ' τον τοίχο τους δύο που γαμιούνται, όπως δεν θα μπορέσεις ποτέ να γαμηθείς εσύ. Γιατί πια είναι το ιδεατό, ο άλλος κόσμος, η άλλη ζωή. Το συγκλονιστικά ωραίο αγόρι, το συγκλονιστικά ωραίο κορίτσι, το μυστικό που λέγεται – κι εγώ να είμαι ο ωτακουστής, ο ηδονοβλεψίας. Και βάζω μέσα την ευχαρίστηση, πρέπει να υπάρχει ευχαρίστηση στην τέχνη, βαθιά, ουσιαστική ευχαρίστηση. Όχι ικανοποίηση. Δεν είναι «τώρα είμαι γεμάτος». Είναι ότι περιηγήθηκα. Μπορεί να βγεις και να σου λείπει ένα νεφρό και να είναι θαυμάσιο αυτό. (...) Υπάρχει μια φράση κάπου μέσα στο έργο που μιλάει για την ψευδαίσθηση των ανθρώπων, ότι μπορούν να κάνουν το ωραίο, ωραιότερο... (απαγγέλλει) «Και φαντάζονται –σκέψου– ότι είναι πλασμένοι για το ωραίο και το υψηλό και πιστεύουν –άκου– ότι μπορούν να κάνουν το ωραίο και το υψηλό ακόμα πιο ωραίο, ακόμα πιο υψηλό. Μου φαίνεται συμπαθητικό και λέω να τους κάνω τη χάρη».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ*: Αυτό ακριβώς ήθελα να σας ρωτήσω, αν θα μας κάνετε τη χάρη. Έχετε αυτή την ψευδαίσθηση γράφοντας;

ΣΕΛΑΜΣΗΣ: Φυσικά. Νιώθω αυτήν τη ματαιοδοξία ότι είμαι πλασμένος για το ωραίο και το ιερό και ότι μπορώ να το κάνω πιο ωραίο και πιο ιερό. Είναι γελοιότητα, είναι σαν να θέλω να γελοιοποιώ τον εαυτό μου και τις ίδιες τις μεταμορφώσεις στις οποίες υπόκειμαι μέσα στη μέρα. Ξέρεις, είμαστε σαν καλειδοσκόπια – είμαι κόκκινος και πράσινος και μπλε και γυρίζω και σιγά-σιγά δεν είμαι ένα πρόσωπο, τελικά. Ο μόνος τρόπος να νιώσω ένα πρόσωπο είναι να φτιάχνω αυτά τα παγιωμένα πράγματα, τις παρτιτούρες μου – πολύ χρήσιμο πράγμα. Με βοηθάει να νιώσω κι εγώ ότι δεν είμαι μια ρευστή ύλη ακατέργαστη που δεν μπορώ να την ερμηνεύσω.

Σ.Σ. Πρὸς ὥρας αὐτὰ καὶ ἀπὸ μέρους μου οὐδὲν σχόλιον. Μπορεῖτε τώρα, ἂν θέλετε, νὰ διαβάσετε τὴν κριτικὴ μου γιὰ τὸ Λεόντιος καὶ Λένα.

Πηγή: www.lifo.gr
